

Ν. Τσεκούρα: «ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΙΜΑΙ ΚΙ' ΕΓΩ»

Θέατρο Λυρικό, Θίασος Μαρίκας Κοτοπούλη

ΤΟΥ κ. ΣΩΚΡΑΤΗ ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΥ

Το σημείωμα αυτό γράφεται την επομένη της προτελευταίας παράστασης του έργου που μπόρεσα να παρακολουθήσω. Άργοπύρρα — άθελα: μου — έγω κι' εδίαστηκε εκείνο να κατεβεί. "Ετσι, όταν θά κυκλοφορή το σημείωμα αυτό, το έργο θά έχει ταφεί — στη συνείδηση του κόσμου — σαν μιά σωστή άποτυχία. Στη συνείδηση ποιανού κόσμου όμως; "Εκείνου που το παρακολούθησε; Δυσκολεύομαι να το πιστέψω. Αύτος διασκέδασε αρκετά και ξέχασε λογαραζέται στην εκτίμηση της άξιας ενός νεοελληνικού θεατρικού έργου. Το έργο λοιπόν του κ. Τσεκούρα ξέπεσε, νομίζω, στη συνείδηση του κόσμου που δεν το είδε. "Εκείνος που, μη έχοντας ίσως αρκετά άκούσει τ' όνομα του νέου συγγραφέα — που δεν άποτελεί άκόμα φίρμα — και μη παρακινούμενος από έντατική ρεκλάμα ή παρασυρόμενος από την κριτική, που δεν του χάρισε ιδιαίτερη στοργή, δεν πάτησε το πόδι του στο ώραίο θέατρο της Γ' Σεπτεμβρίου. Μπορεί κι' άλλοι λόγοι, που αν ψάχναμε πολύ θά τους βρίζαμε, να έμποδισαν την έπιτυχία του νέου αυτού ελληνικού έργου που αν δεν ήταν ένα άριστούργημα, ήταν όμως — χωρίς άλλο — άξιο μιάς τύχης πιο καλής. Πολύ περισσότερο που ήταν έργο νέου.

Το «'Ανθρωπος είμαι κι' έγω» είναι, χωρίς άλλο, πρωτόλειο. Είναι θέβαιο πώς έχει πολλές άτέλειες. Ο κ. Τσεκούρας δεν ξέρει άκόμα τη σκηνή. Άλλά ο κ. Τσεκούρας τη διαισθάνεται. Και μάλιστα περισσότερο απ' όσο έπιπόλαια φαίνεται. Κι' αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, έπειδή τη γνωριμία του με τη σκηνή και τη συνείδηση της σκηνικής οικονομίας θά την κάνει στην πράξη και θά την θγάλει από τον ίδιο του τον έαυτό, ενώ, πολύ πιο άκοπα, θά μπορούσε να τά ξεσηκώσει από παραδομένα καλούπια, από εύκολες ή δύσκολες παλιότερες έπιτυχίες. Η τεχνική του είναι άνόμοια. Η τεχνική της υπερβολής, είναι θεμιτή στην τέχνη, όταν βασίζεται σε ψυχολογική αλήθεια και το σχεδιασμά της δεν ξεπερνάει το όριο της διατήρησης έλλξης και άνταπόκρισης με τη ζωή! Άλλά δεν ταιριάζει με τη μικρούτσικη λεπτομέρεια των κοινότατων πραγμάτων, όπως συμβαίνει στο έργο του κ. Τσεκούρα. Ωστόσο, η υπερβολή του βασίζεται

στην ψυχολογική αλήθεια κι' ίσως η έκμετάλλευσή της γίνεται όχι μόνο θεμιτή παρά άρετή στο έργο του. "Αν απ' την ανάπτυξη της έλειπε ή δύναμη και ή πληρότητα, το σημαντικό αυτό άμάρτημα είναι μικρότερης σημασίας από την άξια που έχει ή σωστή αίσθηση της χρησιμοποίησης της υπερβολής στην τέχνη. Έδώ αισθάνομαι την άνάγκη να έξηγηθώ κάπως περισσότερο γιατί ν' όποφύγω έπιπόλαιη παρεξήγηση. Λέγοντας ψυχολογική αλήθεια, δε θέλω να πιστευτεί πως στην περίπτωση τη δική μας, θρίσκω φυσικό έτσι, από τη μιά στιγμή στην άλλη, να παθαίνει ο άνθρωπος τη μεταμόρφωση που παρακολουθούμε στη σκηνή να παθαίνει ο ήρωας του κ. Τσεκούρα. Ψυχολογική αλήθεια είναι ότι ο άνθρωπος μπορεί να πάθει τη μεταμόρφωση αυτή. Μπορεί και να σκεφτεί και να εκδηλωθεί κατά τον τρόπο που εκδηλώνεται ο 'Ανέστης του κ. Τσεκούρα, άδιάφορο αν ο συγγραφέας για λόγους σκηνικής οικονομίας και δραματικής τέχνης σχεδιάζει έντονώτερα την εκδήλωσή του. Άλλά και γενικώτερα, το κουμάντ, του κ. Τσεκούρα είναι τοποθετημένο σε αληθινή βάση. Πόσο συχνά στη ζωή μας δε θλπούμε ανθρώπους να όποφέρουν κάτω από την καταθλιπτική έπιρροή των μεγαλύτερων τους — πατέρα, άδελφού, μάνας, προϊσταμένων — που τους νεκρώνει όλη τους τη ζωτικότητα και τους άφαιρεί κάθε πρωτοβουλία. Η αλήθεια είναι πώς στις περιπτώσεις αυτές, εκείνος που στη ζωή έπιβάλλεται και καταθλίβει είναι άνθρωπος ζωντανός, με πολλή δράση και έντονη προσωπικότητα. Στο έργο του κ. Τσεκούρα ή άδελφή του 'Ανέστη κάθε άλλο παρά μιά τέτοια γυναίκα μας παρουσιάστηκε. Τά γαλατάκια άντι του καφέ και ή Γαρουφαλιά δεν ήταν άρεκτά για να δικαιώσουν τον τύπο που σχεδιάστηκε άχνός και χωρίς δράση από τον συγγραφέα. Η Μαρίκα, όσο ώραία κι' αν τον έπαιξε, δε θά μπορούσε να τον πλουτίσει στο λειψό του περιεχόμενο. Ο τύπος άκόμη του εξαδέλφου που τον όποδόθηκε ο κ. Κ. Μουσούρης, ήταν κι' αυτός άδικαιολόγητος κι' άνεξηγήτη ή παρουσία του στο έργο. Τά καθαρευουσιάνικα της Γαρουφαλιάς — που τόσο ώραία όποκριθηκε ή κ. Χαλκούση — δεν ήταν άπαραίτητα. Και δε δυσκολεύομαι να πώ ότι ο κ. Τσεκούρας δεν έχει τη δύναμη άκόμα να δημιουργή

σει χαρακτηριστική άτμόσφαιρα άπάνω στη σκηνή. Ούτε στην πρώτη πράξη αισθανθήκαμε το περιβάλλον ενός ζπιτικού, ούτε στις άλλες εικόνες στην Τράπεζα, την άτμόσφαιρα ενός τραπεζιτικού καταστήματος. Σ' αυτό φαίται, θέβαιο, πολύ και το άνέβασμα που δεν έπροσπάθησε καθόλου να συμπληρώσει τά κενά, ή πιο σωστά έκανε ό,τι μπορούσε για να τά όπογραμμίσει. Το φωτεινό εκείνο δωμάτιο, στο σπίτι του 'Ανέστη, με τά μεγάλα κουφώματα και τίς παιγνιδιάρικες ταπεσαρίες, δεν έδημιουργόσε καμιά σχετική άτμόσφαιρα στο μίζερο σπίτι της γεροντοκόρης και το δωμάτιο εκείνο το μουντό με μιά κάσα στην πλάτη ενός γραφείου ούτε από μακριά δε θύμιζε την Τράπεζα. Μά και ή σκηνική δράση δεν άντιδρούσε. Η όπηρέτρια, που την όποκρίθηκε ή κ. Λώρη, ό, τρεις δακτυλονόμοι, που με γάρη έπαιξαν ό,τι διδες Βολωνάκη, Ποδηματά και ή κ. Δούκα, ή σαντζέλα — ιδιαίτερα αυτή — που μάς την έδωσε χαρακτηριστικώτατα ή κ. Άγγέλα Λαλασούνη, έπαιξαν — τόσο πρόσωπα — όλα ένα ρόλο καθαρά συμπληρωματικό. Άδυναμία κι' αυτή, στις τόσες άλλες, του συννοσφέα. που δε μου διαφεύγουμε καθόλου. Κοιτά σ' αυτά όμως κι' ένας διάλογος με ρυθμική άγωγή του μ' όλη τη φτωγή πεζότητα των περιεχομένων του συχνότατα έγιγότανε μουσικός. Διάλογος που συχνά είχε μιά σχετική σκηνική μορφοποίηση. Άρετή όχι εύκαταφρόνητη, νομίζω.

Στο έργο του κ. Τσεκούρα, που το έρμηνέψανε μαζί μ' όσους άνάφερα παραπάνω κι' ό, κ. κ. Σπ. Μουσούρης, Ζεσθός, Δισαέλλος και Δούκας, ό, λίγες άρετές είναι ούσιαστικώτερες και έσωτερικώτερες, άπο τίς πολλές άδυναμίες του. Δείχνουν πώς ύπάρχει ένα ταλέντο. Άλλά και έτσι που είναι το έργο άξίζει και το συζητάς. "Αν προσθέσει κανείς σ' αυτό πώς είχε τη δύναμη να χαρίζει στον κόσμο τη διασκέδαση που σ' άλλες περιπτώσεις αυτή μόνη κάνει να φτάσουν τίς εκατό και εκατονπενήντα παραστάσεις άλλου έργα ελληνικά, είναι σωστό να παραδεχτούμε πώς το έργο του νέου συγγραφέα μ' όλο το πλουσιώτατο παίξιμο του Λογοθετίδη που το έστήριξε παλληκαρία και τη σύμπραξη της Μαρίκας, δεν στάθηκε πολύ τυχερό.

ΣΩΚΡ. ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΣ